

מבנים אלגבריים - תירגול 11

10 בינואר 2016

המטרה: לבנות שדות סופיים.
עובדה: עבור p ראשוני $\mathbb{Z}_p$ הוא שדה עם p איברים. ראינו כי $\mathbb{Z}_p = \mathbb{Z}/p\mathbb{Z}$ הוא קבוצת המנה של יחס השקילות על $\mathbb{Z}$ המוגדר $a - b \in p\mathbb{Z} \iff a - b \in p\mathbb{Z} \iff p|a - b \iff a \equiv b$.
תכונות שבעזרתם מוכיחים כי $\mathbb{Z}_p$ שדה:

1. (חלוקה עם שארית) לכל $a, b \in \mathbb{N}$ כך ש $b \neq 0$ קיים r, q כך ש

$$a = qb + r$$

המקיימים $r < b$ או $r = 0$. והם יחידים.

2. הגדרה מספר n טבעי יקרא פריק אם ניתן להציגו כמכפלה

$$n = ab$$

כאשר $1 < a, b < n$. p ראשוני הוא אי פריק = לא פריק.

3. (קיום gcd) לכל 2 שלמים a, b קיים $d = \gcd(a, b)$ המקיים

$$d | a, b \text{ (א)}$$

$$\text{(ב) אם } d' | a, b \text{ אז } d' \leq d.$$

בנוסף קיימים m, n כך ש

$$d = an + bm$$

שדות סופיים עם p^n איברים:

השדה עם p^n איברים (p ראשוני, n טבעי) הוא $\mathbb{F} = \mathbb{Z}_p[x]/\langle f(x) \rangle$ כאשר $\mathbb{Z}_p[x]$ הוא חוג הפולינומים מעל $\mathbb{Z}_p$, $f(x)$ הוא פולינום אי פריק מדרגה n ו $\mathbb{F}$ הוא קבוצת המנה של יחס השקילות על $\mathbb{Z}_p[x]$ המוגדר $a - b \in \langle f \rangle \iff f|a - b \iff a - b \in \langle f \rangle = \{fg | g \in \mathbb{Z}_p[x]\}$.
תכונות דומות מתקיימות גם פה:

1. משפט (חילוק פולינומים): יהא $\mathbb{F}$ שדה. $\mathbb{F}[x]$ חוג הפולינומים. אזי לכל $a(x), b(x) \in \mathbb{F}[x]$ כך ש $b(x) \neq 0$ קיים $r(x), q(x)$ כך ש

$$a(x) = q(x)b(x) + r(x)$$

המקיימים $deg(r) < deg(q)$ או $r = 0$. והם יחידים.

2. פולינום $n(x)$ יקרא פריק אם ניתן להציגו כמכפלה

$$n = ab$$

כאשר $0 < deg(a), deg(b) < n$. $f(x)$ ראשוני הוא אי פריק = לא פריק.

3. (קיום gcd): יהא $\mathbb{F}$ שדה. $\mathbb{F}[x]$ חוג הפולינומים. אזי לכל $a(x), b(x) \in \mathbb{F}[x]$ קיים $d(x) = \gcd(a, b)$ המקיים

$$d \mid a, b \quad (\text{א})$$

$$\text{deg}(d') \leq \text{deg}(d) \text{ אם } d' \mid a, b \quad (\text{ב})$$

(ג) הפולינום d מתוקן.

בנוסף קיימים m, n כך ש

$$d = an + bm$$

דוגמא: $a(x) = 1 + 2x^2, b(x) = 2 + x$ חלק את a ב b
פתרון

$$a(x) = b(x) \cdot (x^3 + x^2 - 1) + (2x + 2)$$

ע"י חילוק פולינומים ארוך
מצא את gcd שלהם:

$$a(x) = b(x) \cdot (x^3 + x^2 - 1) + (2x + 2)$$

$$b(x) = (2x + 2) \frac{1}{2} + 1$$

$$(2x + 2) = 1(2x + 2) + 0$$

מכאן ש $\gcd(a, b) = 1$ כלומר זרים. נציג אותו כצירוף לינארי שלהם. נחזור אחורה

$$1 = b(x) - (2x + 2) \frac{1}{2}$$

$$= b(x) - [a(x) - b(x) \cdot (x^3 + x^2 - 1)] \frac{1}{2}$$

$$= b(x) \left[1 + \frac{1}{2}(x^3 + x^2 - 1) \right] - \frac{1}{2}a(x)$$

